

Posudek vedoucího bakalářské práce Gabriely Vičanové „*Sud štěstí*“ Pojetí naděje v Nietzschevě knize *Lidské, příliš lidské*

Bakalářská práce Gabriely Vičanové se pokouší interpretovat fenomén naděje v Nietzschevě spisu *Lidské, příliš lidské*. Výraz „pokouší“ je zde zcela na místě, neboť v odevzdané podobě lze práci považovat nanejvýš za „přípravné čtení“, jež by mělo následně vyústit v samostatný výklad. K tomu se však studentka již nedostala, přičemž není třeba zastírat, že hlavním důvodem byl v tomto případě nedostatek času. Autorka práce však prokázala, že se dokáže s komplikovanou formou Nietzscheových aforismů popasovat a na mnoha místech se ke kýžené interpretaci jakoby nadechuje. Většinou, bohužel, na takovém místě rychle otočí a s naznačeným problémem nechá čtenáře o samotě. Výsledným dojmem je proto jakási snůška komentované četby k vybraným aforismům, v nichž se jen těžko hledá nějaká jednotící linie, ačkoli autorka od začátku proklamuje, že by jí měl být *svobodný duch*. Ten je sice na konci sumarizován, jeho podoba se mi ale jeví značně zkarikovaná, což vrhá zpětnou otázku na výklady, které k tomuto pokřivení rysů vedly. Třebaže jsem prozatím práci v zásadě pojednával značně kriticky, domnívám se, že naplňuje intenci bakalářského výkonu; už jen tím, že si autorka fenomén naděje v kontextu Nietzscheovy knihy sama pro sebe dosti zkomplikovala.

To je druhý aspekt, jež netřeba zastírat: volbu tématu vedl osobní zájem či problém studentky. Lze to chápat jako výhodu i jako nevýhodu. Výhoda je v nietzschovském nádechu, který velí být ve filosofii co nejosobnější, tedy považovat za zdroj našeho poznávání vždy jen to, čím sami jsme. Z toho ovšem plyne zároveň i nevýhoda tohoto postupu – abychom mohli být osobní, ba nejosobnější, musíme vědět, *kdo* jsme, a při bádání v tomto ohledu se o sobě samých můžeme dozvědět mnoho věcí, jež bychom raději nevěděli. Sebepoznání s sebou nese mnohá nebezpečí a některé pasáže předložené práce naznačují, že i studentka se s nimi setkala. A právě zde měla nasadit k dalším výkladům, většinou se ale jak řečeno, spíše zalekla a přešla k dalšímu aforismu. Tato místa dávají tušit autorčiny možnosti, v práci však jasně vyznačují hranice, za něž se v žádném případě nehodlala pouštět. Je to škoda, neboť teprve zde by to začalo být skutečně zajímavé.

Tím se dostávám k metodě výkladu. Vyplynula jaksi samovolně při konzultacích či spíše při autorčině zpracovávání jednotlivých aforismů. Uznávám, že některé komentáře, nápady a občas i závěry znějí pozoruhodně a lákavě, celkově mi však chybí větší soudržnost, jež by organicky vyplývala z rozvíjejícího se výkladu. Jde v převážné míře právě jen o nápady, které již ale nejsou nijak vzájemně svázány. Pochopitelně je to způsobeno aforistickou formou Nietzscheovy knihy a nezkušeností pisatelky, ale jedním z prvních úkolů, jež před vykladačem Nietzscheho stojí, je najít ve změti jednotlivých aforismů jakousi vůdčí nit, na níž by se z labyrintu jeho aforismů vymotal; resp. alespoň by se v nich neztratil. Autorka práce zvolila nejjednodušší způsob, a sice jednotlivé aforismy nepropojovat. Je to sice legitimní možnost,

avšak hrozí, že konečným efektem bude dojem roztržitosti, jak se v práci, bohužel, potvrzuje. *A svobodný duch* se nad tím vším opravdu „vznáší“ coby jakési transcendentální ego, k němuž se v okamžicích tápání studentka obrací jako svého druhu „deus ex machina“.

Po formální stránce je práce víceméně v pořádku. Všechny citace jsou řádně vykázány v poznámkovém aparátu. V sekundární literatuře převažují relevantní tituly. Za specifikum předložené práce však považuji, že z nich čerpá pouze minimálně. V tomto ohledu je práce výrazně *autorská* jak v pozitivním, tak negativním smyslu. Nicméně nakládání se sekundární literaturou – obzvláště v Nietzscheově případě – představuje elementární akademickou kompetenci. Proto bych u obhajoby rád slyšel, jaká stanoviska by dle studentky k fenoménu naděje zaujali jednotliví autoři uvedených interpretací. A nakolik jsou jejich perspektivy shodné či odlišné od perspektivy autorky.

Rovněž bych u obhajoby rád slyšel odpověď na následující otázky:

Lze textově doložit, že Nietzsche chápe *svobodného ducha* jako „čisté poznání“ (s. 51)?

Jak by bylo v rámci *Lidského příliš lidského* charakterizovat vědu?

Lze si vytvořit vlastní temperament, a pokud ano, nebyl by uměleckým dílem?

V práci se několikrát opakuje, že *svobodný duch* nahlíží do podstaty věci a že ví; jak tomu rozumět, pokud s metafyzikou mizí i podstata a lidské vědění se tak ukazuje jako mylné? Co *svobodný duch* ví?

A co má autorka na mysli, když hovoří o *psychologické intervenci*?

Na závěr dodávám, že studentka práci pravidelně konzultovala.

Hodnocení

Třebaže práce spíše vyvolává a provokuje otázky, než aby na ně odpovídala, přiměřeně naplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Studentka prokázala schopnost přemýšlivého čtení i nápaditého kladení otázek. Skutečnost, že se jim Nietzscheovy texty mnohdy vzpouzí a kladou odpor, je běžná zkušenost každého jejich čtenáře a interpreta. Nelze to tedy brát jako nějaké výrazné autorčino selhání, nýbrž naopak spíše jako výkrok směrem k dalšímu promýšlení. Proto doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě a navrhuji hodnocení na rozhraní velmi dobře a dobře.

V Neratovicích 29. 8. 2016

Jakub Chavalka